

Motion till riksdagen 2005/06:Fi239

av **Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (s)**

Samhällsekonomisk konsekvensanalys vid nedskärning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samhällsekonomisk konsekvensanalys.

Motivering

Ett sätt att spara pengar är nedskärningar som ofta utmynnar i färre personal, eftersom det är lönerna som är den stora kostnaden. Tyvärr leder dessa nedskärningar ofta till sämre service. Exempelvis inom skola och vård, där färre anställda får klara samma arbetsuppgifter som tidigare, trots personalminskningen. Detta i sin tur leder till en överbelastning av personalen, som i ett längre perspektiv kan orsaka utbrändhet och sjukdomar. Samtidigt är det inte säkert att besparingen innebär en besparing för samhället i sin helhet. Exempelvis gäller detta personal i kommuner och landsting som, när de förlorar sina arbeten, belastar staten när de får a-kassa eller omskolning. Detta kan innebära ett enormt slöseri med såväl pengar som mänskliga resurser och stora utgifter för staten. Men för kommunen eller landstinget blir det en ekonomisk besparing.

Detsamma gäller bolag, där staten och kommunen har ett avgörande inflytande över beslutsfattandet. Om dessa bolag åläggs att göra besparingar för att minska kostnaderna och/eller öka vinsten är risken stor att kostnaderna bara stjälpas över på någon annan, t.ex. staten. Om besparingarna tas ut genom personalminskning har staten plötsligt en stor andel människor som behöver försörjas och omskolas till andra yrken. Allt detta kostar. I många fall är kostnaden högre än den besparing som görs i det statliga eller kommunala bolaget.

En annan vanlig besparing är att spara på arbetsmiljön. Däri ligger mycket av förklaringen till dagens höga sjukskrivningstal. Genom att spara på hjälpmedel som är nödvändiga för att förhindra förslitningsskador och arbetso-

Fel! Okänt namn på

lyckor så sparar man kortsiktigt pengar men genererar långsiktigt betydligt högre kostnader. Det är nämligen betydligt billigare att förebygga arbetsskador hos personalen än att rehabilitera dem i efterhand. Många arbetsskador blir permanenta och leder till utslagning från arbetslivet vilket innebär enormt lidande fysiskt och psykiskt för den drabbade, rersursslöseri och stora kostnader för samhället.

Sammanfattningsvis kan man hävda att sådant revirtänkande där kommuner, landsting, statliga bolag o.s.v. genomför besparingar för att minska sina egna kostnader utan en tanke på de samhällsekonomiska konsekvenserna, är skadligt för samhället som helhet. Detta är tydligast när människor förlorar sina arbeten. Särskilt sådana arbeten som fortfarande behöver utföras. En del av lösningen på detta problem vore att tvinga de enskilda aktörerna att se till helheten. På samma sätt som man kräver miljökonsekvensbeskrivningar och jämställdhetsanalys av beslut, bör man kräva att en samhällsekonomisk kalkyl genomförs av planerade nedskärningar och besparingar. Det är viktigt att kommuner, landsting, statliga och kommunala bolag får klart för sig konsekvenserna av de planerade besluten. Sådana samhällsekonomiska kalkyler kan också bli ett starkt argument för kommuner, landsting, statliga och kommunala bolag gentemot krav på nedskärningar. Detta kan leda till mer samhällsekonomiskt förnuftiga lösningar av ekonomiska problem. Om de samhällsekonomiska kostnaderna ökar genom nedskärningar är det ju skadligt att genomföra dem.

När det gäller det privata näringslivet är det svårare att kräva att en samhällsekonomisk kalkyl görs; det bör dock uppmuntras. Detta skulle i förlängningen kunna bli ett försäljningsargument på samma sätt som miljö- och jämställdhetstänkande har blivit det.

Stockholm den 28 september 2005

Hillevi Larsson (s)

Britt-Marie Lindkvist (s)